

G. Gödény Andrea és Venyericsán Judit

Tanulni, tanulni, tanulni... ?

Tanul(j)unk tanulni! (2.)

A Tanító 2018/5. számában bemutatott feladatok nyomtatható eszközei

A kiegészítő szövegek

1. A középkorban egy-egy **kódex** másolása több hónapig eltartott. A vaskosabb kötetekhez szükséges pergamen előállítása egy egész birkanyáj életébe került. A lemásolt szövegeket ezután miniatúrakészítő szerzetesek ékesítették, majd könyvkötők kötötték be vastag bőrkötésbe. A kötést ötvösök és ékszerészek díszítették. Az elkészült kódex értéke egy közepes vagy nagyobb birtok értékével vetekedett. A pannonhalmi apátságnak 72 kódexe volt, a bakonybéli apátságnak 84. Mindkettő soknak számított.
2. Hess András 1473-ban nyomtatta ki Mátyás udvarában a **Budai krónika** néven ismertté vált könyvet. Ez a magyarok történetét két részben írja le a kezdetektől Mátyás koráig. Nyomdászati ritkaságnak számít. Hazánkban az Országos Széchényi Könyvtárban és az ELTE Egyetemi Könyvtárában őrzik egy-egy példányát. Külföldi gyűjteményekben további nyolc példány található belőle: Bécsben, Párizsban, Prágában, Rómában, Szentpéterváron, Lipcsében, Krakkóban és New Jerseyben.
3. A **Thuróczi krónika** szerzője Thuróczi János. Könyve 1487-ig foglalja össze a magyarok történetét. A művet 1488-ban nyomtatták ki Augsburgban. A kiadó Mátyás királynak ajánlotta. A pergamenre nyomtatott díszpéldány ajánlása aranyfesték felhasználásával készült. Ez az első ismert aranyfestékkel készült nyomtatvány a világon. Ugyanezt a festéket használták a könyvben a Szent László legenda egyik jelenetét ábrázoló kép készítéséhez is. A könyvben királyokat és csatajeleneteket ábrázoló fametszetek is vannak.
4. Mátyás király halála után a **Corvina** könyvtárat már senki nem gyarapította. A későbbi királyok gyakran ajándékozták külföldi követeknek az értékes könyveket. II. Lajos különösen sokat elajándékozott. Mikor Budát elfoglalták a törökök, a könyvek egy részét Konstantinápolyba szállították. Néhány példányt kétszáz évvel később II. Abdul Hamid szultán visszaadott. A könyvek nagy része tűzvész áldozata lett, vagy a gondatlan kezelés miatt tönkrement. Mára csupán 216 maradt belőlük. Magyarországon 53 corvinát őriznek. A többi példány a világ híres könyvtáraiban található.

Társasjáték

START ↗	1	?	3	?	5	6	?
?	14	13	?	11	?	9	8
16	?	18	19	?	21	?	23
31	30	?	28	27	?	25	?
?	33	34	?	36	37	CÉL ↗	

Piros körökhöz tartozó kérdések

1. Hogy hívták Kinizsi Pál lovát? (1)
2. Hogy hívták azt a félelmetes medvét, akit Kinizsi megölt az erdőben? (2)
3. Kinek a lánya volt Magyar Jolánka? (2)
4. Hol választották királlyá Hunyadi Mátyást a hagyomány szerint? (1)
5. Milyen állat volt a Hunyadi család címerében? (2)
6. Mi emlékeztet ma is a nándorfehérvári diadalra? (3)
7. Mióta építettek kővárakat Magyarországon? Miért? (2)
8. Honnan származott, hol született Mátyás király? (3)
9. Hogyan halt meg Hunyadi János? (1)
10. Hogy emlegették Hunyadi Jánost, a híres hadvezért? (2)
11. Mi a neve Mátyás híres könyveinek és könyvtárának? (3)

Ki vagyok én? – a kérdőjeles mezőkhöz tartozó feladványok

1. Híres hadvezére voltam a királynak, legnagyobb győzelmünket Nándorfehérvárnál arattuk a török had fölött. Törökverőnek is neveznek.
2. Mindent megtettem fiam kiszabadításáért, még egy levelet is írtam neki Prágába.
3. Csak egy molnárlegény voltam, mégis hadvezér és várkapitány lett belőlem Mátyás király idejében.
4. Mátyás király zsoldos hadvezére vagyok, gyűlölöm Kinizsit.
5. Hűségesen szolgálom az öreg molnárt, a fiát én neveltem fel, miután az édesanyja meghalt.
6. Egy gyönyörű csizmát vittem ajándékba Mátyás királynak. Száz botütés lett a fizetségem.
7. Híres bíró voltam, de sajnos nem ismertem fel Mátyás királyt, amikor álruhában nálam járt. Így a téli tüzelőnek való fáimat pakoltattam vele az udvaromon. Meg is bűnhődtem érte.
8. Mátyás király szolgája vagyok. Azért kapok fizetséget, amit álomban sem gondoltam. Ez a szolgálat azonban nehezebb, mint hittem, a sok alvástól már kezd elmenni a kedvem.
9. Mátyás király idejében Erdélyben én voltam a vajda. Mikor a szultán hada Kenyérmezőhöz ért, megütköztünk velük, bár győzelemre nem számíhattunk. Kinizsi Pál serege mentett meg bennünket, és segítségükkel végül megfutamítottuk a török sereget.
10. Százötvenezer fős, hatalmas török hadammal 1456 nyarán érkeztem Nándorfehérvárra, de nem tudtuk elfoglalni a várat, így katonáimmal együtt el kellett menekülnöm a vár alól nekem is.
11. Szerzetes vagyok, sok katonámmal érkeztem Nándorfehérvárra. A győzelem kivívásában az általam vezetett sereg volt Hunyadi János legnagyobb segítsége.
12. Szerb vajda vagyok, az én apródom volt egykor Hunyadi János. Én már akkor tudtam, hogy ez az ifjú még sokra fogja vinni.
13. Édesanyám meghalt, édesapám Mátyás király egyik hadvezére. Édesapámat, ha lehet, mindenhova elkísérem. Egyszer egy vadászat után Kinizsi Pál egy malomkereket használt tálcának, hogy engem innivalóval kínáljon.
14. Hunyadi László és Hunyadi Mátyás nagybátyja vagyok, az édesanyjuk a nővérem.

Villámkérdések a kék mezőkhöz

1. Hogyan temették el Attilát?
2. Sorold fel a hét vezért!
3. Hogy hívták Álmos édesanyját?
4. Hol koronázták meg István királyt?
5. Hol volt az első magyar országgyűlés, amit Árpád fejedelem tartott?
6. Melyik magyar vitéz győzte le a görög óriást?
7. Melyik vezérnek őrzik Jászberényben a kürtjét?
8. Ki volt az Andrásy nemzetség ősapja a monda szerint?
9. Kit nevezünk második honalapítónak?
10. Hol élt IV. Béla lánya?
11. Kit bizott meg Dzsingisz kán Európa elfoglalásával?

Szerencsekártyák

Mátyás küldött neked egy lovat, amivel gyorsabban haladsz. Lépj előre három mezőt!	Sajnos, a közelben török sereg táborozik. Lépj vissza egy mezőt!
Egy szekér felvett útközben, egész nap velük utaztál. Lépj előre két mezőt!	Eltévedtél az erdőben, időbe telt, mire újra rátaláltál az útra. Most nem léphetsz előre.
Betértél egy fogadóba, ahol finomat ettél és ittál, amitől erőre kaptál. Lépj előre hármat	

Szituációs kártyák

Mátyás király meg az öregember (Ok. 200-201.): Mátyás, öregember, riporter, az egyik nagyúr	Mátyás király és a varga (ok. 202.): Mátyás király, a varga, az egyik ör, riporter
A kolozsvári bíró (Kinizsi Pál 3. fejezet közepétől): bíró, Mátyás király, a hajdú, aki nyakon csípte az álruhás királyt, riporter	Mátyás király könyvtára (Ok. 206.): a könyvtolvaj fiú, Mátyás király, könyvtárosok, riporter
Az első magyar nyomtatott könyv (Ok, 207. o.): Hess András, Mátyás király, riporter	

TOTÓ

1. Miről szól a Thuróczy krónika?

- 1 Magyarország történetéről.
- 2 A hunok történetéről.
- X A görögök történetéről.

2. Hol nyomtatták ki a Thuróczy krónikát?

- 1 Münchenben.
- 2 Augsburgban.
- X Amszterdamban.

3. Milyen festéket használtak a Mátyás királynak ajánlott diszplédány készítésekor?

- 1 Vörös festéket.
- 2 Ezüst festéket.
- X Arany festéket.

4. Mennyi idő alatt készült el egy kódex?

- 1 Egy hónap.
- 2 Több hónap.
- X Két év.

5. Kik díszítették a lemásolt szövegeket?

- 1 Könyvkötők.
- 2 Ékszerészek.
- X Miniaturakészítő szerzetesek.

6. Mennyit ért egy kódex?

- 1 Nagyobb birtokot.
- 2 Kisebb birtokot.
- X Egy kisebb házat.

7. Hány példány maradt fenn a Hess András által nyomtatott *Budai krónika* című könyvből?

- 1 Tíz.
- 2 Kettő.
- X Nyolc.

8. Melyik könyvtárban nem található példány a *Budai krónikából*?

- 1 Az Országos Széchényi Könyvtárban.
- 2 A Szabó Ervin Könyvtárban.
- X Az ELTE Egyetemi Könyvtárban.

9. Melyik évben érkezett Hess András Magyarországra?

- 1 1743
- 2 1473
- X 1347

10. Melyik király ajándékozta Mátyás király halála után az értékes corvinákat külföldi követeknek?

- 1 II. Lajos.
- 2 I. Lajos.
- X I. Ulászló.

11. Melyik városba szállították Buda elfoglalása után a corvinák egy részét?

- 1 Bécsbe.
- 2 Rómába.
- X Konstantinápolyba.

12. Hány példány maradt fenn napjainkig a hajdani könyvekből?

- 1 16
- 2 116
- X 216

13. A Budai Vár melyik részén állították fel Hess András nyomdáját?

- 1 A bencés kolostor tornyánál.
- 2 A domonkos kolostor tornyánál.
- X A ferences kolostor tornyánál.

13+1. Mátyás király könyvtáránál csak egy embernek volt nagyobb könyvtára. Ki volt Ő?

- 1 A római császár.
- 2 A bécsi császár.
- X A római pápa.

1.	1	2	X
2.	1	2	X
3.	1	2	X
4.	1	2	X
5.	1	2	X
6.	1	2	X
7.	1	2	X
8.	1	2	X
9.	1	2	X
10.	1	2	X
11.	1	2	X
12.	1	2	X
13.	1	2	X
13+1.	1	2	X

1.	1	2	X
2.	1	2	X
3.	1	2	X
4.	1	2	X
5.	1	2	X
6.	1	2	X
7.	1	2	X
8.	1	2	X
9.	1	2	X
10.	1	2	X
11.	1	2	X
12.	1	2	X
13.	1	2	X
13+1.	1	2	X

1.	1	2	X
2.	1	2	X
3.	1	2	X
4.	1	2	X
5.	1	2	X
6.	1	2	X
7.	1	2	X
8.	1	2	X
9.	1	2	X
10.	1	2	X
11.	1	2	X
12.	1	2	X
13.	1	2	X
13+1.	1	2	X

1.	1	2	X
2.	1	2	X
3.	1	2	X
4.	1	2	X
5.	1	2	X
6.	1	2	X
7.	1	2	X
8.	1	2	X
9.	1	2	X
10.	1	2	X
11.	1	2	X
12.	1	2	X
13.	1	2	X
13+1.	1	2	X

1.	1	2	X
2.	1	2	X
3.	1	2	X
4.	1	2	X
5.	1	2	X
6.	1	2	X
7.	1	2	X
8.	1	2	X
9.	1	2	X
10.	1	2	X
11.	1	2	X
12.	1	2	X
13.	1	2	X
13+1.	1	2	X

1.	1	2	X
2.	1	2	X
3.	1	2	X
4.	1	2	X
5.	1	2	X
6.	1	2	X
7.	1	2	X
8.	1	2	X
9.	1	2	X
10.	1	2	X
11.	1	2	X
12.	1	2	X
13.	1	2	X
13+1.	1	2	X